

R.K. Parochie St. Ludgerus te Utrecht

Ludgerus Magazine

17 September 2013

*Nieuw
seizoen*

Inhoud

Pastor Gerrit Jan Westerveld over de Vredesweek	3
Afscheid pastoor George Pampillil	4-5
Christen NU; een knuffel van de paus	6-7
Op reis naar Polen	8-9
Hoe nu verder	11
Erik Borgman over de liturgie	12-13
Lokale agendaberichten	15-21
Kinderpagina	23

Colofon

Het Ludgerus Magazine is het tijdschrift van de parochie van St. Ludgerus in Utrecht. Het verschijnt zes keer per jaar.

Interim Hoofd- en eindredactie: Armand Heijnen

Redactie: Nol van Beek, Armand Heijnen, George Pampillil

Tekstbijdragen: Laurens Baas, Nol van Beek, Erik Borgman, Paul Brenninkmeijer, Armand Heijnen, Anne-Mariëke Koot, Anja van Leusden, Frans Ritzer, Titus Schlattmann, Kees van der Veeken, Bert Vermeulen, Charles Vrencken, Gerrit Jan Westerveld

Traffic: Nol van Beek

Vormgeving: Marijke Herber

Druk: Van Horssen OJ Service BV

Oplage: 4100

Contactadres:

Zie centraal secretariaat St. Ludgerusparochie

Advertenties:

Wilt u een advertentie plaatsen? Informatie over prijzen en voorwaarden te verkrijgen bij Hans Stahl: hans.stahl@stalino.nl of 06-16532419

Het parochiebestuur

Vacature (voorzitter)
 Laurens Baas (vicevoorzitter)
 Vacature (secretaris)
 Kiky Kanawi (penningmeester)
 Jan van Kuik (gebouwen)
 Robert Stok (personeelszaken)
 Joop Schwartz (lid)
 Vacature

Het secretariaat

Centraal secretariaat Sint Ludgerusparochie
 Nol van Beek
 Boerhaaveplein 199,
 3552 CT Utrecht.
 030 – 244 13 19
secretariaat@sintludgerus.nl
www.sintludgerus.nl
 Bereikbaarheid:
 maandag t/m donderdag 9 – 14 uur

Pastor

Gerrit Jan Westerveld (pw):
gj.westerveld@tiscali.nl tevens bereikbaar op
 030 – 2963078. B.g.g. is de pastor bereikbaar
 via het centraal secretariaat 030 – 244 13 19

Voor **noodgevallen** kunt u ook contact leggen via uw lokale secretariaat of lokale telefoonnummer (zie de pagina van uw eigen locatie).

Mededelingen, berichten, copy of andere bijdragen voor Ludgerus Magazine zijn meer dan welkom! Als u berichten heeft, schroom niet ze te versturen naar het secretariaat. Maar: hou het wel kort, zo'n 150 woorden per bericht. Op een pagina kunnen we niet meer dan 450 woorden kwijt. Heeft u een langere bijdrage, neem dan s.v.p. eerst even contact op met het secretariaat: 030 – 244 13 19.

© Overname van berichten / artikelen uit dit magazine is mogelijk, mits met toestemming van het secretariaat van de parochie en met bronvermelding.

De volgende nummers van Ludgerus Magazine verschijnen op:

- 22 oktober (copy daarvoor moet binnen zijn op secretariaat op uiterlijk 30 september) en
- 10 december (copy binnen op 18 november).

Beste parochianen,

Vrede

Jarenlang was de Vredesweek in de Nederlandse kerken een moment van bezinning en actie. In de jaren 70 en 80 waren er heftige discussies tussen voor- en tegenstanders van atoomwapens, Navo-lidmaatschap en geweldloze weerbaarheid. Bijna een kwart eeuw geleden is in Europa het IJzeren Gordijn gescheurd en de Berlijnse muur gevallen, de Sovjet-Unie verdwenen en de militaire dienstplicht afgeschaft. De jaren 90 begonnen met een euforie over de nieuwe vrijheid in Europa, totdat de vluchtelingen uit Bosnië op de televisie verschenen. Sindsdien is een orgie van geweld over de wereld getrokken. De media brengen vrijwel dagelijks het geweld in Syrië, Libanon, Irak en Egypte in beeld. Moslims worden daarin meermaals neergezet als gelovigen die geweld niet zouden schuwen. Het schijnt dat in landen met een overwegende islamitische bevolking een soortgelijk beeld heerst van de christenen. Het christendom heeft zich in de eerste eeuwen van zijn bestaan echter anders opgesteld. In navolging van de Heer voelden christenen zich geroepen om mensen van liefde en vrede te worden. Ze herinneren zich de woorden van Jezus die het gebod van de naastenliefde radicaliseerde tot: heb je vijanden lief. Hij riep zijn leerlingen op tot een andere praktijk: als iemand je op je rechterwang slaat, keer hem dan ook je linkerwang toe. Je zal je tegenstander en vijand verrassen met een ander, ontwapenend gedrag.

Aan het begin van de vierde eeuw was de kerk nog uiterst kritisch tegenover het leger. Ze is van opvatting dat een christen die in het leger dienst doet niet mag deelnemen aan de eucharistie. Tijdens de regering van keizer Constantijn werd het christendom bij wet een getolereerde godsdienst in het Romeinse rijk. Met de nieuwe, bevoorrechte, positie van de kerk kwam er verandering in de houding van de kerk tegenover het gebruik van geweld door de staat. De kerk werd een partner van de overheid. Bisschoppen en theologen ontwikkelden een leer van de rechtvaardige oorlog. Ondanks de aanvaarding van oorlog, als een soort noodzakelijk kwaad, bleef een pacifistische stroming in het christendom bewaard. Franciscus van Assisi (1182-1226) is daar een sprekend voorbeeld van. De gruwelen van de Wereldoorlogen in de 20^e eeuw hebben de christelijke vredesbeweging een krachtige impuls gegeven. Ook de paus heeft verscheidene malen helder gesproken tegen oorlog en geweld. Christenen kunnen vanuit hun geloof in God en Jezus Christus geweld niet langer rechtvaardigen. Jezus stuurde zijn leerlingen er ongewapend op uit met de opdracht ieder die zij ontmoeten vrede te wensen.

Binnenkort staat de landelijke Vredesweek van IKV-Pax Christi weer voor de deur. Ook in onze parochie wordt dan op verschillende plaatsen stil gestaan bij het werk voor vrede. Ik hoop dat u zich laat uitnodigen en wil laten zien dat vrede ons een zorg is.

Gerrit Jan Westerveld, pastoraal werker

Afscheid van pastoor George:

We zijn allemaal mission

George Pampillil is als liturgiedocent benoemd op Tiltenberg, de priesteropleiding voor de bisdommen Rotterdam, Utrecht, Groningen en Haarlem. Dat betekent dat de St. Ludgerusparochianen al na drie jaar van hem afscheid hebben moeten nemen. Reden om met hem in Ludgerus Magazine nog even achterom te kijken, en vooral: vooruit te blikken.

- Door Armand Heijnen -

"Het voordeel van Tiltenberg boven de andere priesteropleidingen in Den Bosch en Rolduc-Kerkrade, vind ik, is dat hun aanpak meer analytisch is. Niet gelijk conclusies trekken, maar doordenken en je kennis en inzichten verrijken." Dat is een typerende uitspraak van pastoor George: hij is niet van de regels, van de vastliggende structuren of de in beton gegoten inzichten. Hij wil vooral open staan naar en voor mensen. Behalve als docent gaat pastoor George nog werken als zogeheten administrator in de regio Delta, dat wil zeggen voor een aantal parochies in IJmuiden, Santpoort en Driehuis. In dit laatste stadje gaat hij ook wonen. "Een administrator verricht wel een aantal pastorale taken, maar is geen pastoor die zich volledig aan zijn parochie moet wijden. Hij heeft ook nog ruimte om andere dingen te doen, zoals – in mijn geval – les geven of studeren. Ik ben aan de Katholieke Universiteit Tilburg bezig met een proefschrift over interculturatie in de liturgie."

Kerk in de stad

Hij heeft met plezier gewerkt in Utrecht: "Toen ik hier kwam waren er zes op zichzelf staande kerken, ieder met haar eigen gebruiken

en gewoontes en vormen van spiritualiteit. Het leek een onmogelijk klus om daar een eenheid van te maken. Maar de Ludgerusparochie is goed op weg: door bijvoorbeeld Ludgerus Actueel of Ludgerus Magazine zijn mensen van elkaar bezigheden op de hoogte gebracht, zijn ze in gesprek met elkaar geraakt. De discussie ging steeds minder over hoe kan ik mijn eigen eilandje verdedigen, maar steeds meer over hoe kunnen we kerk in de stad zijn? Niet door die gebouwen, maar door onze daden, door onze geestelijke aanwezigheid." De kerk moet proberen nadrukkelijk in de samenleving aanwezig te zijn, vindt George: "Waar zijn we als kerk als er iets gebeurt in Nederland. Welk geluid laat de kerk horen als het gaat om de jeugdwerkloosheid, de maatschappelijke tweedeling ten gevolge van de economische crisis, de strafbaarstelling van illegaliteit, over duurzaamheid? Aan dat soort maatschappelijke discussies zou de kerk veel nadrukkelijker moeten deelnemen. Want veel van die discussies gaan over mensen, over hoe mensen samen moeten leven... als je de mens centraal wilt stellen, heeft de RK Kerk nog veel werk te verzetten."

Als hij naar de toekomst kijkt, wil Pampillil vooral de rol die vrijwilligers

in de kerk spelen beklemtonen. "We moeten veel meer op hen gaan steunen. Vrijwilligers zijn de moderne missionarissen in Nederland", zegt hij. "Daar moet de kerk veel energie in steken, in hun coaching, vorming. We moeten proberen jongeren te inspireren. Niet door hen regels op te leggen, maar door hen de ruimte te laten om zelf inhoud te geven aan hun kerkelijke gevoelens, aan hun verbondenheid met elkaar in de liefde van God. In die zin kunnen we ook van hen te leren: de Ludgerusjongeren hebben het niet over een plek of lokatie, die hebben het over samenwerken, een verschil willen maken, mensen helpen..." "Ik kan eerlijk gezegd er niet heel erg verdrietig om worden als we kerkgebouwen moeten afstoten. Maar wel als we onvoldoende zorg

arissen

Verhalen uit de buurt

Een telefoontje

voor elkaar hebben, elkaar te weinig liefhebben. Daarom zeg ik: we zijn allemaal missionaris, we hebben allemaal een roeping om, vanuit de inspiratie van Gods liefde, te komen tot daden." Grote steun daarbij is volgens pastoor George onze nieuwe paus. "Paus Franciscus biedt veel inspiratie. Hij maakt zich sterk voor een kerk voor armen, zwakken, mensen die hulp nodig hebben. Een kerk waar Gods liefde voor de mensen voorop staat, niet de wetboeken."

Dank

"Ik heb me hier thuis gevoeld", zegt hij. "Het zou mooi zijn geweest als we wat vlotter hadden kunnen doorpakken. Maar dit soort fusieprocessen loopt nu eenmaal stroperig. En we moesten het, als pastoraal team, met een klein clubje doen. Natuurlijk waren er wel eens discussies, maar nooit conflicten. We hebben elkaar gerespecteerd en heel creatief kunnen samenwerken." Tot slot wil George alle parochianen bedanken voor het in hem gestelde vertrouwen in de afgelopen drie jaar, voor de vaak mooie samenwerking en niet in de laatste plaats voor de indrukwekkende afscheidsviering in de Rafaëlkerk in augustus, waarbij maar liefst 2500 euro als afscheidscadeau bijeen gebracht werd. Dat geld is bestemd voor de priesteropleiding in Nederland. Waarvoor nogmaals hartelijk dank.

Het nieuwe adres van pastoor George is:
Driehuizerkerkweg 113,
1985 HB Driehuis N.H.
geopallil@ziggo.nl

Pas geleden werd ik gebeld door iemand uit Rivierenwijk. Ik hoorde de zachte stem van een man. 'Eindelijk durf ik te bellen!' hoorde ik hem zeggen. En hij zuchtte nog eens. Ik vroeg 'kennelijk bent u blij dat het gelukt is?' 'Ja', antwoordde hij, 'zeg dat wel! Ik zag uw naam in een krantje staan. Het kwam bij ons door de bus en ik zag het artikeltje over u. En ik dacht: nu moet ik bellen, want het gaat niet goed hier. Het schip zinkt bijna. God, wat ben ik blij dat ik het nu gedaan heb!'...

Ik begreep er eigenlijk bar weinig van. De man vertelde dat hij op de kade, aan het kanaal woonde. Aanvankelijk dacht ik nog, dat zijn woonark er slecht aan toe was, en bijna zinkende... later bleek dat hij zijn eigen situatie bedoelde. Zijn eigen leven was jaar na jaar verder weggezakt in chaos en gedoe, en hij vond het erg moeilijk om er iemand bij te vragen. Ten langen leste had hij mij maar gebeld.

We spraken af dat ik de dag erna langs zou komen. Tijdens mijn bezoek stak hij meteen van wal. Uitgebreid vertelde hij hoe het hem de afgelopen twintig jaar was vergaan. Verbijsterend voor mij, hoeveel het voor iemand kan betekenen om het gewoon eens een keer helemaal te kunnen vertellen. Het deed hem ontzettend goed. Terwijl er strikt genomen nog niets verbeterd was in zijn leven... Maar dit alleen al...

De man bleek qua werk en sociale contacten aan lagerwal geraakt. Kwam het huis niet meer uit, tenzij voor het hoogst noodzakelijke. Hij zocht aansluiting bij anderen. Weer een beetje 'onder de mensen komen', zei hij, en misschien ergens een hobby oppakken, zodat hij ook eens het huis uit is. Het verwonderde

mij, dat er mensen zoals hij zijn, die daar kennelijk moeite mee hebben.

Meedenkend met hem kon ik een paar suggesties geven. Na die eerste keer besloot ik nog een paar keer terug te komen. Op een dag ging ik met hem mee naar zijn nieuwe hobbyclub, in het buurthuis, vlakbij. Hij vroeg me de eerste keer mee te gaan. Voor hem bleek het veelbetekenend. Er ging iets nieuws voor hem beginnen, in feite een nieuw stukje sociaal leven.

Voor mij is het een lieve man. En kwetsbaar ook, maar niet alleen kwetsbaar. Hij heeft zich in zijn kwetsbaarheid durven laten zien. En daarin verscheen hij toch ineens ook als krachtig. Want hij wist iets over te brengen op mij, zijn verhaal, zijn verlangens. Hij nam mij in vertrouwen, hij sprak van mens tot mens en kwam toen gaandeweg weer in zijn kracht. Er ontstond kracht uit kwetsbaarheid, zoiets is het.

Dit houdt me de laatste tijd nogal bezig. Geen kracht uit kracht, of kracht uit macht, of kracht uit geld, of uit andere gebakken lucht, maar gewoon kracht uit kwetsbaarheid. Volgens mij is dat ook een diep religieus thema, een mystiek thema. En een thema uit mijn eigen leven: ook ik beleef mezelf regelmatig als kwetsbaar. Daarin ontvang ik, als ik goed kijk, desalniettemin toch ook vaak nieuwe kracht.

*Heb het goed en beste groet,
Titus Schlatmann, Pastoraal werker
Stichting Buurtpastoraat Utrecht.*

'Dankzij die knuffel besef je dat de paus een heel bijzonder mens is'

Na heel veel interviews voor de nationale en internationale pers, wil Anne Marie Scheerboom ook iets vertellen aan de lezers van Ludgerus Magazine over de Wereldjongerendagen, waar zij paus Franciscus persoonlijk mocht ontmoeten.

- Door Kees van der Veeken & Bert Vermeulen -

Wanneer hoorde je dat jij was uitgekozen om het welkomstwoord van de jongeren van Europa uit te spreken, en van wie of hoe hoorde je dat?

Dat was op 22 juli, de dag dat ik in Rio arriveerde na een super mooi voorprogramma in Fortaleza, een Braziliaanse stad ten noordoosten van Rio de Janeiro. Donderdag 25 juli moest ik al het welkomstwoord doen. Maar gelukkig dat ik een paar dagen voordat ik naar Brazilië vertrok al gedeeltelijk mentaal voorbereid was, omdat ik toen hoorde dat ik 'iets' mocht doen bij de openingsviering met de paus: de precieze rol was alleen nog niet bekend. Het grappige is dat zelfs toen het welkomstwoord nog maar twee uur van me verwijderd was, ik nog steeds niet wist hoe dicht ik

daadwerkelijk bij de paus zou komen: dit werd me pas duidelijk toen er drie kwartier voor het begin van de openingsviering één oefenrondje gedaan werd om de jongeren te laten zien hoe er gelopen moest worden. Hierbij moet ik trouwens wel vermelden dat ik na dat oefenrondje nog steeds niet wist of ik de paus nou mocht knuffelen of niet...

Heb je een idee hoeveel Nederlandse jongeren er waren, en hoe waren jullie gehuisvest?

Er waren ongeveer 300 Nederlandse jongeren. Zij die mee waren met de reizen die georganiseerd waren door het bisdom - waaronder ikzelf - hadden een basisschool ter beschikking waar we met ons matje en slaapzak op de grond sliepen. Omdat er in die school geen douches waren, was er als oplossing een grote watertank op het dak geplaatst met plastic pijpen die naar de wc's toe liepen. Aan deze pijpen zaten douchekoppen die boven deze wc's hingen. Mocht je dus een douche willen nemen, dan moesten eerst de prullenbak en wc-rol buiten het wc-hokje geplaatst worden en moest je de wc-klep dichtdoen om vervolgens een plens ijskoud water over je heen krijgen. Koud water was op dat moment zelfs in Rio best

bikkelen, omdat het op dat moment gemiddeld 13 graden met regen was... maar zulke omstandigheden zijn juist een van de charmes van een WJD!

Je sprak de paus als vertegenwoordiger van Europa toe in het Nederlands. Was dat je eigen idee? Nee, dat was door de organisatie bedacht. Maar wel heel fijn!

Je was de eerste van de vijf jongeren die de paus toespraken. Van sommige anderen kon je op tv zien dat ze zenuwachtig waren, maar niet van jou. Hoe voelde je je? Grappig, want toen ik eenmaal voor de paus stond om hem toe te spreken, durfde ik niks meer te zeggen van de zenuwen. Gelukkig stond er een begeleider naast me die tegen me zei dat ik moest spreken. Toen ging er bij mij een knop om en heb ik de zinnen gesproken terwijl ik nog steeds doodzenuwachtig was. Maar de dagen voor deze donderdag had ik totaal geen last van zenuwen.

Heb je vooraf of later contact gehad met die andere 4 sprekers?

Donderdagochtend, toen de sprekers moesten verzamelen, heb ik de anderen voor het eerst gezien. De rest van deze dag heb ik samen

met hen voornamelijk gewacht, omdat het voornaamste van de hele ochtend en middag was dat we op de plaats van bestemming zouden komen. We moesten er al vroeg zijn omdat we er anders moeilijk zouden kunnen komen vanwege de enorme hoeveelheid jongeren waar het strand mee overspoeld zou worden. Vlak na de openingsviering hebben de andere sprekers en ik nog wat nagepraat en foto's gemaakt, maar dat was het.

Je gaf de paus een zelfgemaakte roze melkpak portemonnee. Wat moeten we ons daarbij voorstellen, en hoe kwam je op dat idee?

Ik wilde de paus een praktisch cadeau geven wat ook zijn gevoel voor eenvoud en duurzaamheid naar voren brengt. De portemonnee – gevouwen en gesneden uit een melkpak - die ik de paus uiteindelijk gegeven heb, voldeed aan deze eisen. Omdat ik zelf ook een dergelijke portemonnee gebruik en hier veel leuke reacties op heb gehad, dacht ik dat dit ook leuk voor de paus zou zijn.

Je hebt waarschijnlijk al heel wat interviews gegeven. Zonder ze allen te noemen, welke vond je het meest bijzonder en/of spannends?

Het meest bijzondere vond ik die met Maarten Das voor Martinus Magazine. Toen ik na de WJD namelijk weer naar een avondgebed van Sant'Egidio Utrecht ging, had ik bij het koffiedrinken een praatje over de WJD gehouden. Tijdens dit praatje schreef Maarten mee en dit bleek achteraf al het interview te zijn geweest. Toen ik het interview teruglas, vond ik het ook erg

mooi; het ging de diepte in. Het spannendste interview vond ik die met NOS. Tenslotte is dit toch wel dé nieuwszender van Nederland.

Miste je een vraag waar je graag antwoord op had gegeven? En zo ja, welke?

Ja, namelijk: 'Als je de tv-beelden en foto's erg inzoomt, zie je een klein speldje van Sant'Egidio op je shirt. Waarom dit speldje als je de paus gaat ontmoeten?' Het antwoord daarop: 'Ik ben actief bij Sant'Egidio en denk dat dit een beweging is die perfect bij de paus past. De paus wordt namelijk genoemd om zijn relatie met de armen van de samenleving, waar Sant'Egidio ook voor staat.'

En welke vraag werd altijd gesteld?

'Hoe was het nou?' en 'Waarom ben jij uitgekozen?'

Je woont in Bilthoven en komt in Overvecht naar de Rafaëlkerk. Wat is de reden?

Mijn moeder heeft een vriendin die naar de Rafaëlkerk ging en we besloten en een keer mee te gaan. Sindsdien zijn we daar gebleven omdat er een aantal gezellige jongeren in deze kerk waren.

Kunnen we je ook in de toekomst blijven begroeten als lector in de Rafaëlkerk nu je zo in de belangstelling staat?

Jazeker. Ik denk dat mijn zondagochtenden er niet veel drukker van worden.

Als je deze dagen mensen vraagt of ze weten wie Annemarie Scheerboom is, is het algemene antwoord: dat meisje van de knuffel van de paus. Wat hou je zelf over van de WJD 2013?

Wat ik van afgelopen WJD heel indrukwekkend vond, is dat ik dankzij die knuffel met de paus heb beseft dat de paus ook maar een mens is. Een heel bijzonder en

inspirerend mens weliswaar. Dit is juist het mooie, omdat je dus als mens op deze aarde ook al erg veel voor anderen kunt betekenen.

Er bestaat een ruim twee uur durende video met daarin de toespraak van de paus en van de vijf jongeren.

Deze is te vinden op: <http://www.catholicstv.com/shows/default.aspx?seriesID=134&videoID=2388>

De toespraak van de paus begint na ca. 57 minuten, die van de jongeren na ca. 71 minuten. De moeite waard om te bekijken.

Werkgroep partnergemeenschap: Vanuit de Jacobus op b

In 1991 is er een werkgroep partnergemeenschap opgericht rondom Sint Ludgerus. Het is begonnen toen pastor Heinz Georg Surmund in de St.Jacobus, St.Ludgerus en Salvatorparochie werkte. Hij had contact met de Ludgerusparochie in Ludinghausen vlak bij Münster in Duitsland. Ludgerus was de eerste bisschop in Münster. Vanuit die samenwerking zijn er meerdere partners opgezocht, wat weer veel uitwisselingen tot gevolg had.

- Door Frans Ritzer -

Elk jaar komen we ergens bij elkaar; in de Ludgerusparochie in Ludinghausen in Duitsland, de parochie St.Benno in Bisschopswerda (voormalig Oost Duitsland), de

St.Jacobusparochie in Nysa in Polen en de parochie in Taverny in Frankrijk. Er zijn inmiddels ook contacten met een gemeenschap in Afrika. De stad Nysa heeft ook contacten met de stad Ludinghausen en de stad Taverny.

Het contact tussen Nysa en Ludinghausen bestaat dit jaar twintig jaar en tussen Nysa en

Taverny vijf jaar. Verder bestaat de stad Nysa dit jaar 790 jaar. Al deze feesten werden dit jaar samen gevierd. Pastor Mroosz uit Nysa van de St.Jacobusparochie zag hierin ook aanleiding om op geloofsthema bij elkaar te komen. Normaal duurt een bezoek twee dagen; nu reisden we woensdagavond af en kwamen we dinsdag avond de week daarna weer thuis. Een indrukwekkend bezoek en een zeer intensief, maar erg leuk werkprogramma.

Alles was tip top voor elkaar. Vanaf het moment dat we aankwamen tot het moment dat we terug gingen werden we volledig verzorgd en hadden we een vol programma met festiviteiten en gezellige avonden. Op maandag hadden we een bijeenkomst van de werkgroep zelf met als thema het verhaal van de bekering van een Ethiopiër (Handelingen 8,26-33). In de middag spraken we over het thema dat uit Rome kwam: Is Europa geloofsmoe?

Woensdagavond vertrek naar Ludinghausen, donderdagmorgen 07.00 uur vertrekt naar Nysa. Aankomst in Polen donderdag

avond 18.00 uur. Eten in het priesterseminarie in Nysa waar we overigens alle maaltijden hadden. Elke morgen om 08.00 uur ontbijt. Vrijdag morgen bezoek aan het klooster van Maria Merthold en aan het Gymnasium. In de middag een bezoek aan de gemeenteraad Nysa en daarna een feestelijke tocht door Nysa naar het grote podium voor de start van de festiviteiten. Er werden onder meer handtekeningen gezet onder een vernieuwing van het partnerschap voor de komende jaren. Daarna een concert van leerlingen van Ludinghausen en Nysa. Erg mooi en heel indrukwekkend. Ik bespaar u alle details, want dan kan ik nog wel 2 pagina vol schrijven. Het was ontzettend leuk maar ook vermoeiend als je bedenkt

ezoek in Nysa in Polen

dat de conversaties in het Pools, Duits, Frans en Engels moesten plaatsvinden. Zondag was een echte kerkdag. Eerste H. Communie van ongeveer 120 kinderen in de St.Jacobus kathedraal en de Pauluskerk. Prachtige plaatjes en nog ouderwets de H. Mis vieren om 12.00 uur.

De meeste mensen gingen op zondag terug naar huis. De werkgroep Partnergemeenschap bleef echter achter. Voor mij zijn deze themabijeenkomsten het hoogtepunt, met echte uitwisseling over de situatie binnen de diverse gemeenschappen of over geloofsthema's.

Wij hebben naar aanleiding van de bijbeltekst uit Handelingen onszelf de vraag gesteld hoe we in deze tijd mensen kunnen bewegen tot het geloof te komen. Ook in Polen begint men te ervaren dat mensen minder naar de kerk komen. Het 2^e deel ging over de vraag

'Is Europa geloofsmoe?' We hebben gekeken hoe die situatie in elk land is. Er werd onder meer geconstateerd dat in Nederland nog maar weinig gebeden werd. Misschien kunnen we daar iets aan doen. En ook al draagt de manier waarop Rome omgaat met wat er in de kerk speelt, of kwesties als het misbruik door priesters en hoe de kerk daarmee is omgegaan, niet bij aan een dieper geloof, toch hadden wij het idee dat er niet van geloofsmoeheid gesproken kan worden.

Misschien is die vraag over geloofsmoeheid ook een goede om eens voor te leggen aan mensen uit onze eigen Sint Ludgerusparochie. Ik zou wel eens willen weten hoe u daarover denkt. Misschien is het een leuk thema om eens een gespreksavond over te houden. Ik zou het leuk vinden als u deze uitdaging aanneemt en uw gedachten en ervaringen opschrijft en naar mij toe stuurt. Misschien kan ik dat dan gebruiken om de partners uit te nodigen voor een symposium over "is Europa geloofsmoe"

Tot slot. Ik moet mijn dank uitspreken aan de mensen uit Ludinghausen waarmee wij mochten meerijden naar Polen en weer terug. Ook dank aan de burgemeesters van Ludinghausen en Nysa voor de geweldige organisatie en de

enorm goede ontvangst en begeleiding. Dank aan pastor Christoph die onze groep in Polen heeft begeleid. Voor pastor Mroosz die de leiding had van het pastorale gedeelte. Ook was ik erg onder de indruk van de nieuwe pastoor Elshof in Ludinghausen. Ik heb daar een grote vriendschap aan overgehouden. De mensen uit Taverny waarmee ik in het Frans en het Engels overleg heb gehad. De pastoor uit Taverny komt uit Afrika. Al met al een lange maar erg mooie ervaring deze keer als lid van de werkgroep Partnergemeenschap.

Heeft u interesse om deel te nemen en heeft u interesse om te reageren op het thema, dan kunt u dat doen door een brief te schrijven aan werkgroep Partnergemeenschap t.a.v. Frans Ritzer, Prins Bernhardplein 40 3555 AL Utrecht of te mailen aan ritzer@frienco.nl

De volgende bijeenkomst is in september in Ludinghausen.

Schiller Theater

Place Royale

Foto: Daphe Schinkel

biedt sfeer en ambiance

Het Schiller Theater Place Royale is een bijzonder sfeervol Rijksmonumentaal theater met zo'n 134 stoelen. Het theater, in het hartje van Utrecht, heeft een uitstekende akoestiek. Wij hebben het komende seizoen bijzondere voorstellingen gepland, poëzie, musical, klassieke concerten, cabaret, kleinkunstvoorstellingen, Utrechts Cabaret Festival, voordrachten, lezingen, congressen, Utrechts Kleinkunst Festival, kindervoorstellingen, Argentijnse tangoconcerten, salons en toneel.

Minrebroederstraat 11 3512 GS Utrecht Tel: 030-2319380

reserveringen: www.schillertheater.nl

Sponsor: Schinkel Benelux Stefon b.v.

Hoe nu verder?

George verwoordt in zijn interview in dit blad heel mooi waar onze kerk, waar wij als parochiebestuurders, vrijwilligers en pastoraat voor moeten gaan. Niet voor het behoud van stenen, regels en structuren maar voor het praktiseren van Gods Liefde. Onder elkaar en onder de mensen om ons heen in de gemeenschappen waarin we leven, in gezin, familie, buurt en vriendenkring.

- Door Laurens Baas -

U vindt dat terug in de identiteit van onze parochie, zoals we die in februari van dit jaar in woorden hebben uitgedrukt. Maar liefde in woorden uitdrukken is meestal onbegonnen werk. Liefde voelt je, beleef je. Liefde draagt je, geeft je betekenis, energie ook. En daar heeft onze taal niet altijd passende woorden voor. Met het vertrek van George zitten we even zonder formele kerkrechtelijke status. Want dat recht, regels dus, schrijft voor

dat een parochie een pastoor moet hebben. Zonder pastoor dus geen parochie. Het bisdom heeft ons nog geen uitsluitel willen of kunnen geven hoe dat verder moet. Er zouden te weinig priesters in het bisdom zijn. We kunnen dan twee dingen doen. Het eerste is: lijdzaam en gehoorzaam wachten tot het bisdom spreekt en ons daarin een gemeenschap tonen die niet echt op eigen benen staat. Het tweede is: in de geest van wat George heeft gezegd die regels maar even laten voor wat

ze zijn en de weg vervolgen die we met het uitstippelen van onze toekomstvisie zijn ingeslagen. Samen ons geloof vieren, elkaar inspireren en ondersteunen. Dat ook naar buiten uitstralen. Zoeken naar vormen, activiteiten om ons geloof in de Liefde van God naar buiten te brengen. De gemeenschappen waarin we leven laten zien dat wij er zijn voor wie ons nodig heeft.

Het parochiebestuur kiest voor die tweede optie.

Daar hebben we niet zes grote en dure kerkgebouwen voor nodig. We zullen wel duidelijk zichtbare en herkenbare ontmoetingsplaatsen in de wijken moeten creëren, plaatsen waar we elkaar kunnen bemoedigen, inspireren, ondersteunen. Dat doen we niet van de ene dag op de andere. Ook niet door bang te zijn om te zoeken, te proberen, soms ook pijn te moeten doen. Het vraagt doorzettingsvermogen en dat krijg je als je in het doel gelooft. Het parochiebestuur doet dat en vraagt uw aller steun en begrip.

*Hartelijke groet, Laurens Baas,
vicevoorzitter parochiebestuur.*

Liturgie:

Ruimte maken voor God

Er is weinig dat onder hedendaagse katholieken zo omstreden is als de vormgeving van de liturgie. Sommigen menen dat liturgie vieren betekent dat je precies doet wat door de kerk in het altaarmissaal is voorgeschreven. Anderen lijken te geloven dat liturgie vooral gemeenschap moet uitdrukken en mensen het gevoel moet geven in een bezielde verband opgenomen te zijn. Met het oog hierop willen zij eigentijdse vormen. Maar in beide benaderingen blijft buiten beschouwing dat het in de liturgie om God gaat. Niet alleen om verhalen, ideeën, beelden van en symbolen voor God. Het draait uiteindelijk om God zelf.

- Door Erik Borgman -

De Canadese filosoof Charles Taylor publiceerde in 2007 een boek dat in het Nederlands verscheen onder de titel: Een seculiere tijd. Waar andere tijden – en sommige hedendaagse culturen nog altijd – geloven dat de wereld waarin wij leven in open verbinding staat met een hogere, goddelijke orde, zegt Taylor, is het Westerse wereldbeeld seculier. Volgens

moderne mensen is de wereld in zichzelf gesloten. Om iets te verklaren verwijzen wij niet naar God, maar naar een oorzaak binnen onze wereld. Om de betekenis te bepalen van iets, verwijzen we naar de gevolgen binnen onze wereld.

Nut

Ook religieuze mensen denken tegenwoordig zo, laat Taylor zien. Als moderne gelovigen moeten uitleggen waar hun geloof goed voor is, dan zeggen ze dat het hen motiveert, hun leven zin

en ons leven, in de kerk is deze interpretatie verder ontwikkeld en in de liturgie drukken we deze interpretatie uit, zo is de gedachte. Gelovigen die vaak als conservatief of 'orthodox' worden aangeduid, houden vast aan de interpretatie zoals die uit het verleden tot ons komt. Zij zijn bang voor verwatering en verdamping ervan. Gelovigen die meestal 'progressief' of ook wel 'vrijzinnig' worden genoemd, leggen er de nadruk op dat het moet gaan om onze interpretatie van onze wereld, niet om het verleden.

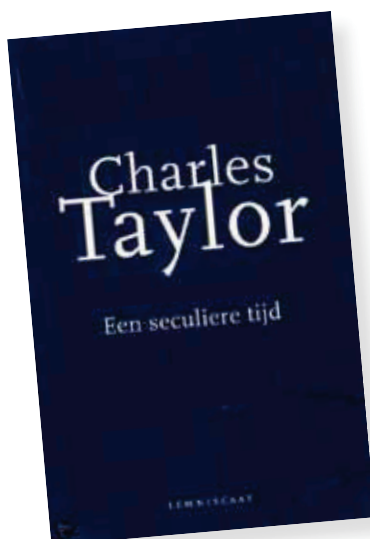
"Veel christenen beschouwen Jezus allereerst als mens"

geeft, hen aanspoort om dingen voor anderen te doen.

Ze laten er, kortom, het binnenwereldse nut van zien. En veel christenen beschouwen Jezus allereerst als een mens, aan wiens leven later, ook door mensen, een religieuze interpretatie is gegeven. De Bijbel getuigt van de gelovige interpretatie van de wereld

Waarachtig aanwezig

Het lijkt er soms op dat beide uitsluiten waar het gelovig gesproken nu juist om draait: dat God werkelijk met onze werkelijkheid in contact staat en God waarachtig onder ons aanwezig is. Naar christelijke overtuiging is geloof niet een betekenis die door ons mensen aan de werkelijkheid wordt toegekend. Geloof is een antwoord op wat in en door

s aanwezigheid

onze werkelijkheid heen ons aanspreekt en is het effect van een ontmoeting. Mensen en hun wereld hebben betekenis in het

“Al onze vormen moeten er zijn en kunnen niet naar willekeur worden veranderd of losgelaten”

licht van Gods aanwezigheid. Natuurlijk, alles wat we over God zeggen en ons over God verbeelden, wordt op menselijke wijze gezegd en verbeeld. Onze liturgische vormen zijn menselijke vormen. Maar juist deze vormen dienen ertoe om God aan het licht te brengen. Waar dat gebeurt, staan kaders en categorieën niet langer centraal. Bestaande beelden worden door elkaar geschud en brengen zo iets nieuws aan het licht.

Dit is waar de liturgie op uit is. Al onze vormen – en inderdaad, die vormen moeten er zijn en kunnen ook niet naar willekeur

worden veranderd of losgelaten, of ad hoc worden uitgevonden – zijn niet omwille van zichzelf van belang. Ze zijn van belang om wat ze zichtbaar, voelbaar en hoorbaar maken. Niet hun eigen aanwezigheid, maar wat zij aanwezig stellen is belangrijk. Maar dat wat ze aanwezig stellen kan nooit worden vastgelegd en vastgegrepen. Voor fundamentalisten is de Bijbel letterlijk het Woord van God en zijn daarom alle woorden in de Bijbel goddelijk. De katholieke traditie weet dat op deze manier van de Bijbel een afgod wordt gemaakt. In de katholieke kerk wordt de Schrift heilig genoemd omdat hij steeds opnieuw voor mensen die hem lezen of horen de weg kan worden waarlangs God hen aanspreekt. De eucharistie is heilig omdat de Gezalfde Jezus zich erin steeds opnieuw aan ons geeft.

Gods ruimte

In de liturgie brengen wij onszelf, en daarmee de wereld, in Gods ruimte. Hierdoor wordt deze wereld wat ze ten diepste altijd al is, maar wat steeds opnieuw door het kwaad dat haar heeft aangetast buiten beeld raakt: Gods wereld. De woorden gaan weer van God spreken en getuigen zo van Gods Geest, het brood wordt het voedsel waarin God ons het ware leven geeft en is zo het lichaam van Gods Zoon, de mensen worden voor elkaar

de getuigen van Gods liefde en welwillendheid en tonen zich zo kinderen van hun Vader.

De liturgie is de plaats waar de waarheid van de wereld aan het licht komt, die God is: God die van alles de oorsprong, de dragende kracht en het doel is. Na afloop gaan we vernieuwd de wereld

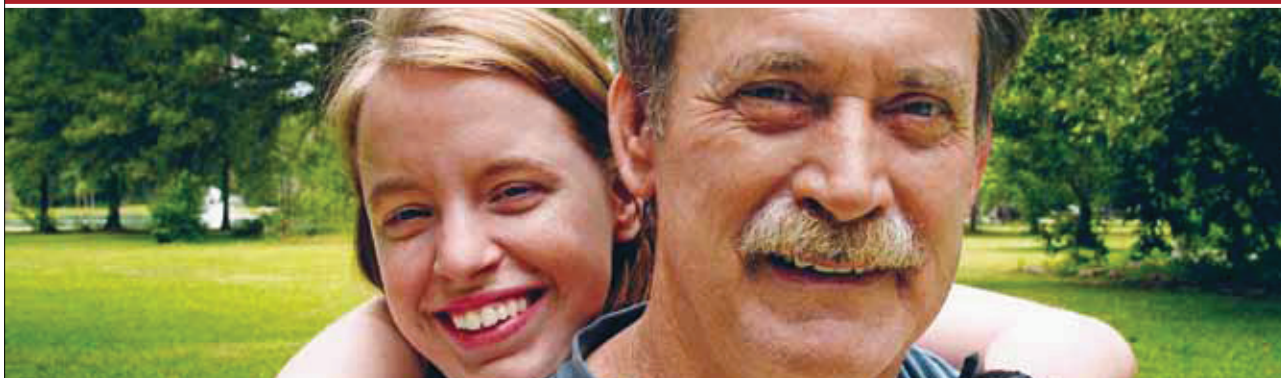
“We praten in de rooms-katholieke kerk veel over de vraag wie wat wel of niet mag doen”

in om Gods aanwezigheid overal waar te nemen, haar te eren en te koesteren, en zo te bouwen aan Gods heerschappij. Dat lukt ons telkens opnieuw niet, en we keren terug naar de liturgie en vragen om Gods ontferming.

We praten in de rooms-katholieke kerk veel over de vraag wie wat wel of niet mag doen. Het lijkt goed om het met elkaar vaker te hebben over hoe wij zichtbaar, hoorbaar en voelbaar maken dat het niet gaat om wat wij zeggen of doen, maar wat God zegt en doet. Mede – en dat is onze uitverkiezing – via onze woorden en onze daden, maar nooit simpelweg dankzij ons.

Erik Borgman is lekendominicaan en hoogleraar theologie aan de Universiteit van Tilburg. Hij is parochiaan van de St. Ludgerusparochie.

Iedere uitvaart uniek. Yarden

Yarden Uitvaartzorg Utrecht

Yarden biedt u een passend advies en een persoonlijke uitvaart. Bij u in de regio kunt u vertrouwen op de deskundigheid van onze uitvaartverzorgers bij Yarden.

Yarden Utrecht
Melding van overlijden: **088 9273 610**
0800 8192

Algemene informatie: **0800 1292**
www.yarden.nl

Yarden Uitvaartzorg werkt volgens het Keurmerk Uitvaartzorg

Iedere uitvaart uniek

st barbara
R.K. BEGRAAFPLAATS

**Begraafplaats
St. Barbara**

Prinsesselaan 2
3583 GZ Utrecht
t 030 251 56 15

www.begraafplaats-sintbarbara.nl

St. Antoniuskerk

Kanaalstraat 200, 3531 CR Utrecht
Telefoon: 030 – 293 08 79
Mail: antoniusvanpadua@hotmail.com
Vieringen: zondag 10.00 uur; woensdag
19.00 uur vesper

Byzantijnse liturgie in de Sint Antoniuskerk

Al enige jaren is er enkele keren per jaar een byzantijnse viering in de St. Antoniuskerk. De katholieke byzantijnse gemeenschap Wladimirskaja verzorgt deze vieringen. De meeste vieringen hield de byzantijnse gemeenschap tot nu toe in de kapel van het tegenover de kerk gelegen zorgcentrum. Op 16 juni was daar de laatste viering, omdat de kapel gesloten werd vanwege een grondige renovatie van het zorgcentrum. Vanaf augustus is de byzantijnse gemeenschap vaste gast in de Sint Antoniuskerk. En wel op de derde zondag van de maand. Ook 'gewone' katholieken zijn dan van harte welkom, want het is een echte eucharistieviering, zij het in een andere ritus. En ja, het is waar, het duurt iets langer dan katholieken gewend zijn. Het is vooral een biddende liturgie. Het koor doet erg zijn best om de Slavische kerkzang zo mooi mogelijk te laten klinken. Hoe komt het dat de byzantijnse ritus ook binnen de Rooms-katholieke kerk bestaat? Dan moeten we teruggaan in de geschiedenis. De eerste tien eeuwen was er één katholieke kerk in oost en west Europa. Maar er waren wel verschillen. In het westen was Latijn de liturgische taal, in het oosten Grieks, en vanaf de 9e eeuw ook Slavisch. Opvallend is de plaats van iconen in de oosterse liturgie en geloofsbeleving. In het jaar 1054 kwam

het tot een breuk tussen de westerse en de oosterse kerk. Misverstanden, verschillen in gebruiken en competentiestrijd tussen Rome en Constantinopel waren de oorzaak. In de 16^e eeuw zijn er pogingen geweest om de eenheid te herstellen. Een eenzijdige poging is geweest dat orthodoxe bisdommen in wat nu West-Oekraïne heet, in Slowakije, en een deel van Polen zich hebben aangesloten bij de katholieke kerk. Zij hebben hun liturgie, met de iconenverering en het kerkrecht, met gehuwde priesters en het recht om zelf bisschoppen aan te wijzen (met de zegen van de Paus in Rome) van de orthodoxe kerk behouden. Deze zogenaamde Grieks-katholieken hebben enorm zwaar geleden onder de vervolging ten tijde van het communisme. Na de tweede wereldoorlog zijn leden van deze Grieks-katholieke kerk ook in Nederland gekomen. Het waren vooral vrouwen die in Duitse werkkampen te werk gesteld waren en met Nederlandse mannen naar ons land kwamen. Voor hen zijn katholieke byzantijnse gemeenschappen zoals de Utrechtse Wladimirskajagemeenschap opgericht. Ook gewone katholieken vonden de weg naar deze kapellen. Intussen zijn de verhoudingen tussen de Rooms-katholieke kerk en de Orthodoxe kerken wel verbeterd. We hopen dat de byzantijnse liturgie ook een bijdrage is tot oecumene. De orthodoxe geloofsbeleving waar wij als byzantijnse katholieken in delen kan ook de gewone katholieke kerk zeer verrijken. Ook hopen we meer dan voorheen stadgenoten van Grieks-katholieke afkomst, zoals uit Oekraïne, bij onze vieringen te begroeten.

Pastor Paul Brenninkmeijer

Zie ook: www.byzantijnsekapelutrecht.nl

Op zondag 8 oktober zal pastor Brenninkmeijer als priester in een gewone katholieke eucharistieviering voorgaan in de Antoniuskerk. Hij zal dan in de preek ingaan op verschillen en overeenkomsten in de beide ritussen en bij de koffie vragen van de kerkgangers beantwoorden.

Familievieringen

Ook het komend jaar zijn er in de Antoniuskerk weer familievieringen voor alle kinderen en hun vriendjes, ouders, opa's en oma's uit de St. Ludgerusparochie. In

het nieuwe seizoen komen de Aartsvaders op ons pad. Prachtige verhalen! Op 1 september zijn we gestart met Abraham, op 3 november gaan we verder met Izaäk. Op 2 maart 2014 vervolgen we met Jacob. Met de zoon van Jacob, Jozef, sluiten we op 1 juni 2014 het seizoen weer af. Aanvang vieringen steeds om: 10.00 uur.

Vieringen in De Wijkplaats

ongedocumenteerden komen. Het zijn eenvoudige vieringen waaraan deelnemers een bijdrage kunnen

Afgelopen mei zijn in Inloophuis De Wijkplaats weer vieringen gestart. Die worden gehouden in samenwerking met het Ubuntuhuis waar veel

leveren door bijvoorbeeld een lied of een gedicht dat hen inspireert of bemoedigt in te brengen. We zijn blij dat dit inderdaad ook ruimschoots gebeurt. Er worden kaarsen aangestoken en er wordt veel gezongen. Iedereen is welkom op de vierde zondag van de maand, de eerstvolgende keer op 22 september, 's avonds om 19.15 uur.

Pniël-gemeente

Een ander belangrijk punt is dat de gemeente uit de Pniëlkerk naar alle waarschijnlijkheid rond januari haar intrek in het gebouw van de Wijkplaats zal nemen. De Wijkplaats-activiteiten kunnen echter gewoon doorgaan. De protestantse gemeente hoopt door samen vanuit één gebouw te werken meer in contact met de wijk te komen. De komst van de Pniëlkerk zal zorgen voor aanpassingen aan het gebouw, waaronder waarschijnlijk een opknapbeurt van de keuken en de toiletten.

St. Rafaëlkerk

Lichtenberchdreef 4, 3562 RD Utrecht
Telefoon: 030 – 261 12 52 ma-vr : 10-12 uur
Mail: secretariaat@sint-rafael.nl
Website: www.sint-rafael.nl
Vieringen: zondag 11.00 uur; zaterdag 19.00 uur; dinsdag 19.00 uur; donderdag 9.00 uur

Het St. Rafaëlfeest

Volgens de traditie in onze kerk is rond de feestdag van de aartsengel Rafaël ons jaarlijks feest. Op vrijdag 27 september om 19.00 uur is er een eucharistieviering om God te danken voor het afgelopen jaar. Daarna volgen muziek, dans, hapjes en drankjes. De zondag erna om 15.00 uur is ons gratis orgelconcert.

Gratis Orgelconcert

Op zondag 29 september viert de Kerk het feest van de Aartsengelen Michael, Gabriel en Rafael met onder andere een orgelconcert dat behalve voor de eigen geloofsgemeenschap ook bedoeld is voor anderen, o.a. buurtbewoners.

Wij zetten 's middags vanaf 14.30 uur de deuren wijd open voor een concert, dat om 15.00 uur begint. Dit jaar geeft de organiste Ewa Kwiatkowski een concert, mogelijk samen met een andere musicus. Het concert wordt mogelijk gemaakt door een bijdrage uit het leefbaarheidsfonds van de Gemeente Utrecht. In 2007 is ons Loret-orgel (een monument, gebouwd in 1856) gerestaureerd. Door de parochianen van de Rafael-kerk is een groot deel van de kosten bijeengebracht. En ook verschillende fondsen

gaven hun steun. Het Rafaëlfeest lijkt ons een goede gelegenheid om de mede-parochianen van de Sint Ludgerus en onze burens uit te nodigen in onze kerk om bij dit concert aanwezig te zijn. De toegang is gratis en wij schenken na afloop een kopje koffie/thee.
(Ton Herremans-Bailly)

Pater Elias

Pater Elias, regelmatig en gewaardeerd voorganger in onze kerk, wordt met ingang van 15 september de nieuwe programmadirecteur van omroepvereniging Radio Maria Nederland. Radio Maria Nederland is 24 uur per dag, 7 dagen in de week te beluisteren in Nederland en België op de middengolf, AM 675, en wereldwijd via de website www.radiomaria.nl. Dagelijks zendt Radio Maria

de eucharistieviering, de getijden, programma's en muziek uit.

Zestig jaar gehuwd

Zondag 11 augustus heeft het echtpaar Van Maarseveen met een eucharistieviering in onze kerk gevierd dat zij zestig jaar waren getrouwd. In deze tijd is dat bijzonder. Bijzonder is ook dat zij nog steeds iedere week aanwezig zijn als vrijwilligers. Beiden behoren zolang als we ons kunnen herinneren tot de harde kern van onze vrijwilligers. Lector, voorgangers zoeken voor vieringen, vrijwilligersroosters maken, ledenadministratie, actie kerkbalans, muziek verzorgen voor onze toenmalige zondagse 9-uur viering, verzorgen cd-vieringen, verzorgen van de uitgifte van contactbladen, bezoekgroep, de jarigen op leeftijd verjaardagskaart sturen, en nog vele dingen tussendoor... Van harte proficiat!

St. Josephkerk

Draaiweg 44, 3515 EM Utrecht
Telefoon: 030 – 271 93 93 ma, di, vr : 14-16 uur
Mail: draaiwegkerk@planet.nl
Vieringen: zondag 9.30 uur;
1^e Vrijdagviering 10.00 uur

Samen Bijbel lezen, in de Joseph

De Bijbel – oude en nieuwe testament – is het boek van de christenen. Het zijn de verhalen van God met ons mensen, de verhalen van ons geloof. Maar hoe goed kennen wij die Bijbel? En wat betekenen deze verhalen voor ons in ons eigen leven? In de zondagse liturgie horen we iedere week een gedeelte uit de Bijbel, maar vaak is het slechts een klein fragment. Graag wil ik de uitdaging aangaan om samen met hen die dat willen de Bijbel te gaan lezen. We beginnen gewoon vooraan in het boek Genesis. Het

is geen Bijbelcursus, de bedoeling is om de teksten samen te lezen en daarover te praten. Iedereen kan daarbij zijn, haar eigen inbreng hebben. In het najaar zijn er 4 bijeenkomsten op donderdagavond van half 8 tot 9 uur. De data zijn: 10 en 24 oktober; 7 en 21 november. Het is in de Koffiezaal van de Josephkerk, ingang via het hek aan de Grave van Solmsstraat. U kunt zich bij mij (a.m.koot@casema.nl 030-2444032) opgeven of via het secretariaat.
(Anne-Marieke Koot)

De Joseph, óók cultuur-katholieke kerk?

Eerst een correctie: in het vorige Ludgerusmagazine schreef ik dat het familiekoor in de Joseph geleid werd door broeder Vincentius. Dat moet zijn: broeder Victricius (ook luisterend naar de naam "Vic" of Frans van Santvoort). Frans is enkele

jaren geleden overleden. Ik werd hierop gewezen door dhr Michiel Kersemaekers. Excuses.

De Joseph *cultuurkatholieke kerk of cultuurkerk*? Toen ik iemand voor het eerst de term "cultuurkatholiek" hoorde gebruiken moest ik glimlachen. Het klonk in mijn oren als "excuus-katholiek". Nu denk ik: zo gek nog niet. Katholieken noemen zich vaak cultuurkatholiek als ze kerkelijke dogma's of moraal leer niet meer kunnen of willen onderschrijven, maar je kunt het ook positiever uitleggen: katholieken die hun cultuur koesteren: het Gregoriaans, orgel- en andere religieuze muziek. Liefst op lokatie. Want ook kerkgebouwen behoren tot die cultuur – vaak ook door niet-gelovigen bezocht, zoals vakantiegangers die de Notre Dame of de Mont Saint Michel bezoeken.

De Joseph heeft de pretentie óók een cultuurkerk te zijn of te worden. De kerk is niet zo heel lang geleden gerestaureerd, ook met veel gemeenschapsgeld. We hebben een mooie kerk, met een mooi priesterkoor met het zandstenen Mengelbergaltaar (100 jaar oud) en schitterende ramen. Er is een goede akoestiek

en een prachtig orgel, het Friedrich Meyer orgel. Toegegeven: de banken zijn na een poosje een beetje hard.

Tijdens de Kerkennacht hebben we mogen proeven van die cultuurkatholieke kant van de Joseph. Aan het begin van de avond Taizé-liederen en in de nacht van 21 op 22 juni was er het Gregoriaans nachtgebed door de Gregoriaanse Schola (binnen de Ludgerusparochie). Trekker van dit project is Marietrees Broeren. Het moment in het jaar (midzomer) en middernacht was heel bijzonder. De schola was gezeten op het priesterkoor, tussen brandende kaarsen en vers geplukte veldboeketten.

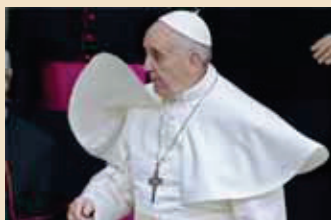
Zo zijn er verspreid over het jaar meer concerten of bijeenkomsten in de Joseph, waar mensen komen die anders nooit meer in een kerk komen. Misschien nodigt het hen uit eens naar een zondagse viering te komen en de draad weer op te pakken. Dat zou natuurlijk mooi meegenomen zijn.
(Charles Vrencken)

St. Nicolaas-Monicakerk

Boerhaaveplein 199, 3552 CT Utrecht
Telefoon: 030 – 244 13 19 ma-vr : 9-12 uur
Mail: rk.kerkcentrum@nicmonpar.nl
Vieringen: zondag 10.00 uur;
woensdag 9.30 uur morgengebed

die vragen hebben wij ons bezig gehouden op de bezinningsbijeenkomst op 12 september in de Nicolaas en Monicakerk. Een Paus die wars lijkt te zijn van te veel protocol en het vooral belangrijk vindt om mensen te ontmoeten. Dat is ook zijn belangrijkste boodschap: trek er op uit. Ontmoet je broeder en zuster. "Gaat heen, zonder angst, om te dienen", sprak hij tegen bijna 3 miljoen jongeren op het strand in Rio de Janeiro in Brazilië.
In een tijd waarin je soms het gevoel hebt dat de kerk alleen maar kleiner en minder wordt, is voor veel mensen paus Franciscus een teken van hoop. Met zijn eenvoud straalt hij vertrouwen uit. Met zijn handelen, zoals het bezoek aan een sloppenwijk, nodigt hij ons uit

Bezinningsavond over onze paus

Ruim een half jaar geleden werd Jorge Bergoglio gekozen tot Paus. En hij koos als naam Franciscus.

Wie is deze man? En wat is zijn boodschap? Met

om net als hem het evangelie te doen, te leven. Annemarie Scheerboom, parochiaan van onze parochie, heeft hem op de wereld jongerendagen toe mogen spreken namens de jongeren uit Europa. Over deze bijzondere ervaring heeft ze verteld op onze bezinningsavond. (Anne Marieke Koot)

Dat ging naar Den Bosch toe

Op Moederdag, zondag 12 mei, verzamelden de vrouwen van het Monicakoor zich al vroeg op het Centraal station. We gingen naar Den Bosch om te zingen in de St .Jan. In de viering van kwart voor 12 zongen we samen met het Lucaskoor uit Arnhem, één van de andere koren van onze dirigente Marietrees Broeren. Het is meimaand, Mariamaand, en in de kathedrale basiliek van St. Jan is dit extra bijzonder,

omdat het beeld van de Zoete Lieve Vrouw dat al sinds 1380 wordt vereerd, dan vóór in de kerk staat. De feestelijke viering begon met een intocht onder tromgeroffel en vendelzwaaiers van twee gildes uit Vlijmen. Ons samengesteld koor van 45 zangers en zangeressen stond voorin de kerk achter het altaar. Een fleurig koor, we hadden allen een bloem opgespeld gekregen. Het thema van deze meimaand is 'Maria, verbindend'. En zo is het ook deze Moederdag: twee koren die samen en afwisselend zingen. Het vrouwenkoor Monica zong onder andere een lied van Hildegard van Bingen. Het samen zingen ging heel goed. Na afloop kregen we veel complimenten van kerkgangers.

(Maritrees Broeren / Anne-Marieke Koot)

Acción de gracias al comienzo del nuevo año

	Activiteit
September	
8-sep	Viering met thema , Begin van het jaar
22-sep	viering
29-sep	viering
Oktober	
13-okt	Feest van El Sr. De los Milagros
27-okt	Spaanse en Nederlandse gemeenschap viering
November	
10-nov	viering
24-nov	verjaardag van Toos
December	
8-dec	viering
22-dec	viering

Es maravilloso Señor... tener los brazos abiertos, cuando hay tantos mutilados. Que mis ojos vean... cuando hay tantos sin luz. Que mis manos trabajen...

cuando hay tantos que mendigan. Que tengo buena salud... cuando hay tanta enfermedad. Que tenga unos seres queridos.... cuando hay tantos solitarios. Que mis oídos escuchen, cuando tantos viven en silencio. Es maravilloso Señor, que mi voz cante... cuando hay tantos que enmudecen. Es maravilloso Señor, tener abrigo, techo y sustento... cuando hay tantos en la calle, que todo lo han perdido. Poder volver a casa... cuando hay tantos que no tienen donde ir. Es maravilloso tener un Dios en quien creer.. cuando hay tantos que no tienen consuelo, ni tienen fe. Es maravilloso Señor, sobre todo, tener tan poco que pedir y tanto que agradecer.

Te esperamos los domingos !! No faltes!!!

Comité Organizador, Mirande, Mireya, Rosario y Penélope

St. Dominicuskerk

Palestrinastraat 1, 3533 EH Utrecht
Telefoon: 030 – 293 52 45 | ma-vr : 9-12 uur
Mail: secretariaat@dominicuserkrecht.nl
Website: www.dominicuserkrecht.nl
Vieringen: zondag 10.00 uur ;
1e Vrijdagviering 10.00 uur

Lekendominicanen in de Dominicuskerk

Vanaf het begin in 1216 maken naast predikbroeders en -zusters ook leken deel uit van de Orde der Dominicanen. Stichter Domenico de Guzman, Sint Dominicus, beschouwde lekendominicanen als volwaardige predikers van de Blijde Boodschap met en vanuit een eigen identiteit en levensstaat. Samen vormen de verschillende takken van de orde één grote dominicaanse familie, geroepen en gezonden om 'Gods presentie en heil voor alle mensen te verkondigen'. De 'Broederschappen van de Derde Orde' heten nu 'Dominicaanse Lekengemeenschappen'.

Toen er in 1950 een parochiekerk in Oog in Al kwam, werd deze toevertrouwd aan de dominicanen. Naast de kerk verrees een stadsklooster, bewoond door een nieuwe gemeenschap van broeders. Deze stond in een lange traditie: al in 1232 vestigden zich dominicanen in Utrecht. Geen wonder dus, dat de Utrechtse Dominicuskerk zeer betrokken was en is met de orde. En het is ook geen toeval dat juist daar, eind jaren negentig, het initiatief werd genomen om de dominicaanse leken in Nederland nieuw leven in te blazen. Drie van de vier initiatiefnemers waren en zijn actief in de Dominicuskerk: de theologen Erik Borgman en Leny Beemer en Hans Beemer.

In oktober 1999 werd hier in aanwezigheid van bestuursvertegenwoordigers van alle dominicaanse takken de Dominicaanse Lekengemeenschap Nederland (DLN) opgericht. Negentien leken deden professie en traden hiermee niet alleen toe tot de DLN, maar ook tot de Dominicaner Orde wereldwijd. Er zijn nu zo'n zestig geprofeste leden en enkele aspiranten.

De eerste acht jaar was Leny Beemer – sinds 2008 lid van de toen al vier jaar bestaande pastoraatsgroep van de Dominicuskerk – voorzitter van de DLN. In die functie nam zij (met andere Utrechtse lekendominicanen) deel aan internationale dominicaanse congressen. Op het laatste congres in Caleruega, de geboorteplaats van Dominicus, is zij gekozen tot bestuurslid van de European Council of Lay Dominican Fraternities (ECLDF), met als speciale taak de vorming van lekendominicanen. Hierdoor hebben we in de Dominicuskerk nu goed zicht op de ontwikkelingen op dit terrein.

Het leven van dominicanen wordt gedragen door vier pijlers: gebed, vorming, gemeenschap en zending. De eerste drie staan in dienst van de vierde. Hoe belangrijk gebed en studie zijn, drukt het motto van Thomas van Aquino al uit: 'Contemplare et contemplata aliis tradere', 'overweeg alles en draag wat je hebt overwogen uit naar anderen'. Maar dominicaans leven en dominicaanse verkondiging zijn ook ondenkbaar zonder inbedding in gemeenschappen. Dat geldt ook voor lekendominicanen. Samen bidden, vieren, leren en overleggen vormt de basis van gezamenlijke en persoonlijke groei. Alleen zo kun je ontdekken wat jÓuw roeping is, op welke manier jij op je eigen plek vorm kunt geven aan 'leven in de geest van Dominicus'. Contacten met andere leden van de dominicaanse familie helpen om over eigen grenzen heen te kijken.

In 2011 kwamen David Kammler o.p. (generaal promotor van leken) en Edward Rouane o.p. (socius van de vorige generaal magister) op bezoek in Nederland. Samen met Ben Vocking o.p. (destijds provinciaal overste van Nederland) gingen ze op 8 augustus voor in de jaarlijkse viering van het Dominicusfeest. Na afloop vertelde Kammler over zijn vele reizen en ontmoetingen met lekendominicanen.

Hij spoorde de Utrechtse geloofsgemeenschap en alle aanwezige lekendominicanen van elders aan om de dominicaanse traditie en zending voort te zetten. Kammler en Rouane gaven voorbeelden van gemeenschappen in Azië, Zuid-Amerika en Afrika waar lekendominicanen soms eeuwenlang de orde voortzetten van verkondiging op zich hebben genomen omdat er bijna geen dominicanen meer waren.

In 2016 viert de Dominicaner Orde haar achthonderdjarig bestaan. Op weg daar naartoe

krijgt ieder jaar een eigen accent. Omdat volgend jaar de leken in de orde centraal staan, organiseert de ECLDF in mei een internationaal congres voor lekendominicanen: 'Fakkeldragers – over grenzen heen'. Daarbij gaat het niet alleen om geografische maar vooral om maatschappelijke en kerkelijke grenzen. Dominicus was begaan met het heil van alle mensen. Dat is wat ook de Utrechtse gemeenschap beweegt. Wij zetten ons dan ook met al onze krachten in om vanuit de Dominicuskerk de dominicaanse zending tot verkondiging voort te zetten.

Agenda berichten

Speciale vieringen in de Ludgerusparochie en bij de burens

22 sept.	10.00 uur	Interreligieuze vredesviering in Antoniuskerk
22 sept.	09.30 uur	Ontbijtviering Dominicuskerk (aansluitend groots wijkontbijt)
3 okt.	19.00 uur	Franciscusviering Aloysiuskerk, A.v. Ostadelaan 4
6 okt.	10.00 uur	Eucharistieviering en voorstellen vader Brenninkmeijer van de Wladimirskaja gemeenschap (Byzantijnse ritus) in Antoniuskerk
6 okt.	10.00 uur	Oogstfeest viering in Dominicuskerk
13 okt.	10.00 uur	Ludgerusviering in Josephkerk (andere kerken gesloten)

Leesgroepen

1 okt.	20.00 uur	Leesgroep, Pijperlaan 31. Boek: Leven met Dominicus van Arjan Broers – vervolgens iedere eerste dinsdag van de maand. Aanmelden: 030-2935245 of info@denieuwedominicus.nl
10 okt.	19.30 uur	Bijbelleesgroep in de Josephkerk
24 okt.	19.30 uur	Bijbelleesgroep in de Josephkerk

Activiteiten Vrienden van de Dominicus

6 okt.	20.00 uur	Cultuurcafé Dode Zeerollen door Grieta Felix, Palestrinastraat 1
10 okt.	20.00 uur	Begeleide meditatie o.l.v. Seintje Bos, Palestrinastraat 1
13 okt.	15.00 uur	Kinderconcert met het Utrechts Conservatorium

Bijzondere vieringen

Zondag 22 september 9.30 uur: Ontbijtviering

In het kader van haar 75-jarig jubileum organiseert de Oranje- en Wijkvereniging Oog in Al in de Händelstraat een wijkontbijt. De viering in de Dominicuskerk (voorganger Jozef Essing o.p.) begint om 9.30 uur, het ontbijt om 10.30 uur. Aanmelding: secretariaat@dominicuserkerk utrecht.nl

Donderdag 3 oktober 19.00 uur: Franciscusviering

Iedereen van jong tot oud die deze dienst mee wil vieren is van harte welkom in de St Aloysiuskerk aan de Adriaen van Ostadelaan 4. De viering wordt georganiseerd door de Utrechtse regio van de Franciscaanse Beweging. Tevens de vraag om houdbaar voedsel mee te nemen voor degenen die een beroep moeten doen op de plaatselijke voedselbank. Meer info bij Mia Maesen, e-mail: maesen.mia@franciscanessen.nl. Zie voor deze en andere activiteiten: www.franciscaansebeweging.nl

Zondag 6 oktober 10.00 uur: Oogstfeest

Tijdens deze familieviering voor jong en oud in de Dominicuskerk danken we voor de vruchten van de aarde. Deze worden door de kinderen meegebracht, gezegend door diaken Harry van Doorn en doorgegeven aan wie wij willen bedanken.

Dag en nacht
bereikbaar voor
directe hulp na overlijden
(030) 262 2244

PCB
UITVAARTZORG

Donaudreef 25 · 3561 EL Utrecht

pcbuitvaartzorg.nl

ANBI nr. 813846481

Katholiek onderwijs in India is
mogelijk door uw hulp.
Wilt u ons helpen?

www.sintthomas.nl • Pastoor G. Paimpillil • Tel. 0650.813862
ABN-AMRO: 47.76.87.334, t.n.v.
St. Thomas Stichting te Utrecht

LAURENS BAAS MEDICOACHING

MANAGEMENT IN VERBINDING

coaching mediation training

met het oog op inspirerende samenwerking

dokters worden er beter van

Kennedylaan 2 3533 KH Utrecht tel 030-2947193 E contact@laurensbaas.nl
www.managementinverbinding.nl

Méér dan een uitvaart...

Omdat ieder persoon bijzonder is

barbara
uitvaartverzorging

(030) 296 66 66 barbarauitvaart.nl Egginklaan 51 Utrecht Nieuwe Vaart 5 Vleuten

SCHILDERSBEDRIJF
JOH VAN DOORN DE BILT B.V.

TEL. 030-2200109 WWW.JOHVANDOORN.NL

Vrede

Van zaterdag 21 tot zondag 29 september is er Vredesweek. Op die zaterdag zullen onder andere de festiviteiten die er afgelopen jaar in Utrecht hebben plaatsgevonden over de Vrede van Utrecht, afgesloten worden. Misschien heb je wel aan één of meerdere van die activiteiten meegedaan. Die Vredesweek is alle reden om op deze pagina nog even stil te staan bij het onderwerp Vrede. En ook al is er nog lang niet overal op de wereld sprake van Vrede - integendeel zelfs! - toch willen we hier eerst vooral op wijzen dat Vrede iets feestelijks is, en de Vredesweek een feestweek behoort te zijn. We maken er daarom een luchtige pagina van, met een gebedje, en voor de rest allerlei letter-spelletjes. Veel plezier ermee!

1. Geheimschrift

Hieronder staat een bericht in geheimschrift. Kun jij het ontcijferen?

eot gnawreknil ej koo nad meh reek, taals gnawrethcer ej po ej dnamie sla

2. Letterslang

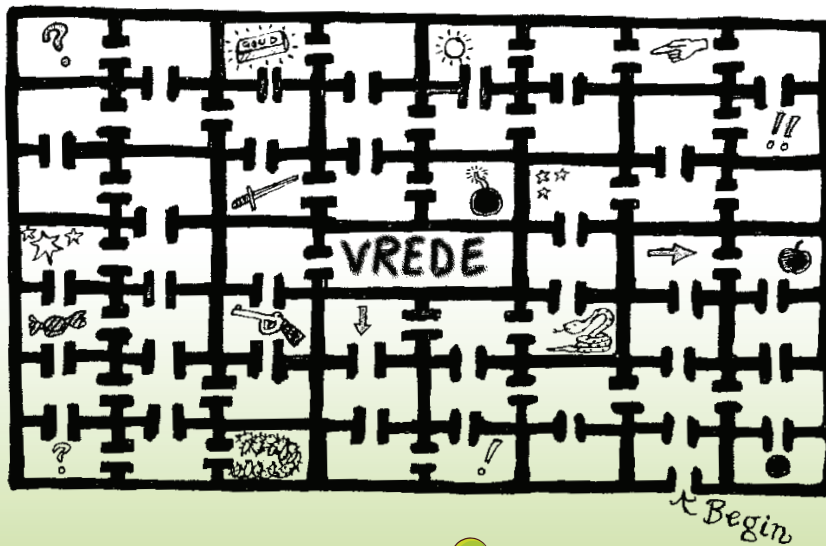
Zie je welk woord van 10 letters in het vierkant hiernaast verstopt zit? Je moet het begin van het woord zoeken, en dan een lijn trekken; alle letters moeten aan elkaar raken.

L	E	V	R	L
S	E	D	E	A
W	E	E	K	P

3. Beroepen

Met de letters uit de hieronder staande namen is te achterhalen welk beroep die meneer of mevrouw heeft:

- a/ Dhr. DAATLOS
- b/ Mw. DISCHLER
- c/ Mw. ZIJNDOERWER
- d/ Dhr. ROOSTAP

4. Doolhof

Het leven is een doolhof. Ik wil graag vrede, maar overal loop ik tegen muren op. Ik zoek vrienden, maar zie overal vijanden. Hoe moet ik verder op de weg. Wie kan mij helpen me de goede weg te wijzen?

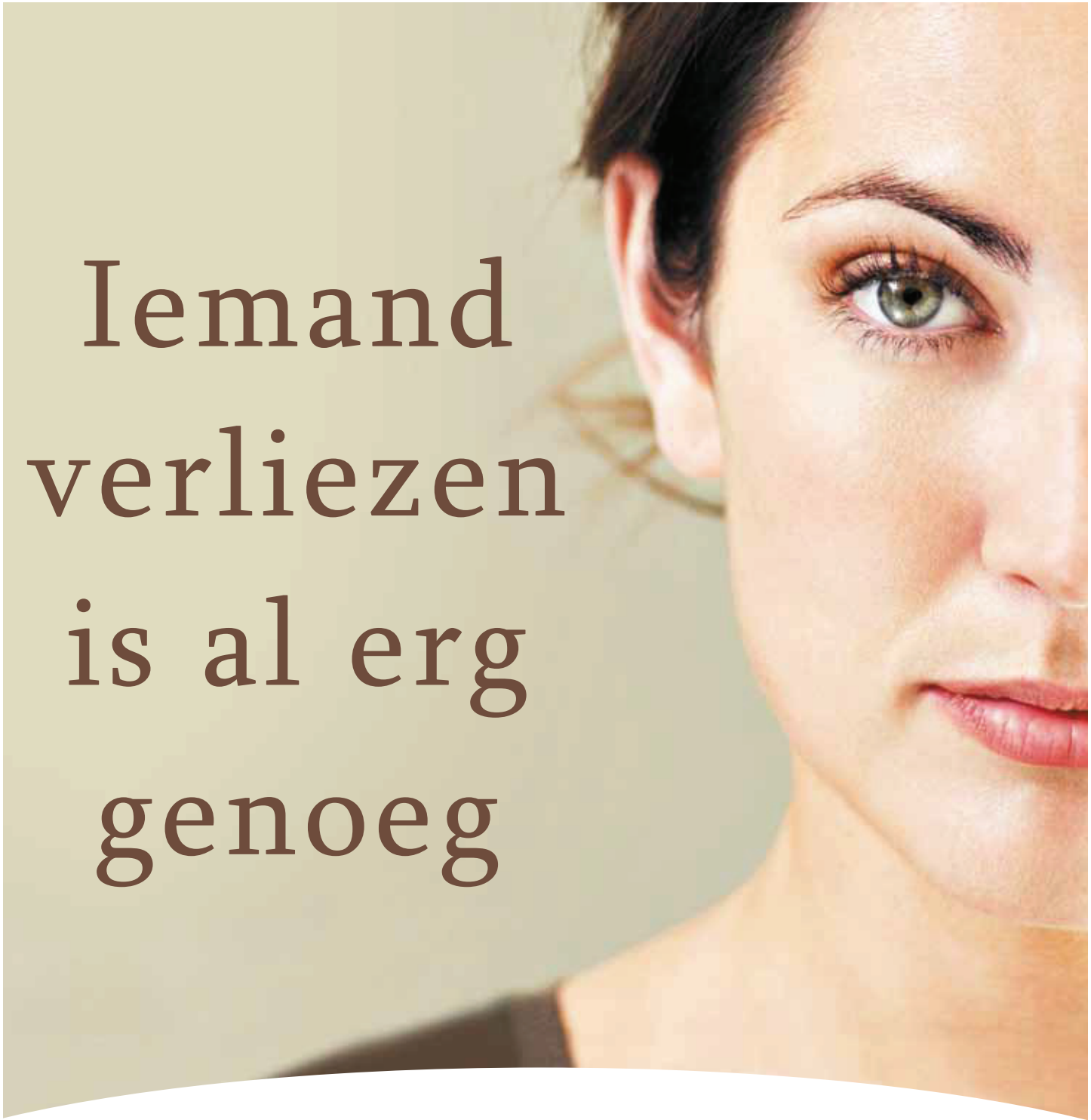
Gebedje

Weef uw vrede door ons leven;
dat wij op weg zijn naar elkaar,
zo gaan wij de wereld rond:
grenzen opgeheven.
Weef uw vrede door ons leven;
jaar en dag van ons bestaan,
pijn en angst voorbijgegaan,
toekomst ons gegeven.
Weef uw vrede door ons leven
woord waarbij je vrede wint,
moegestreden mensenkind,
liefde doorgegeven.

Letter-spelletjes

O oplossingen:

- 1. Geheimschrift: als iemand je op je rechterwang slaat, keer hem dan ook je linkerwang toe
- 2. Letterslang: Vredesweek
- 3. Beroepen: a/ Soldaat b/Schilder c/Onderwijzer d/ pastoor

Iemand
verliezen
is al erg
genoeg

UITVAARTVERZORGING H. AGTERBERG

Wolter Heukelslaan 50, 3581 ST Utrecht. 030 - 251 09 82.

www.agterberg.nl